

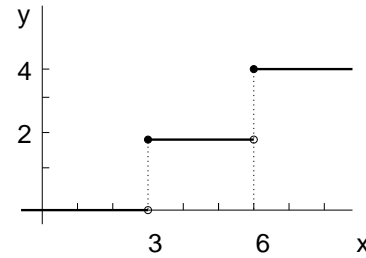
Řez a upnutí

$f(X,0) :- X < 3, !.$

přidání **operátoru řezu** `,!,'`

$f(X,2) :- 3 \leq X, X < 6, !.$

$f(X,4) :- 6 \leq X.$

?- $f(1,Y), Y > 2.$

$f(X,0) :- X < 3, !. \quad \% (1)$

$f(X,2) :- X < 6, !. \quad \% (2)$

$f(X,4).$

?- $f(1,Y).$

- Smazání řezu v (1) a (2) změní chování programu
- **Upnutí:** po splnění podcílů před řezem se už další klauzule neuvažují

Řez, negace

Řez a ořezání

$f(X,Y) :- s(X,Y).$

$f(X,Y) :- s(X,Y), !.$

$s(X,Y) :- Y \text{ is } X + 1.$

$s(X,Y) :- Y \text{ is } X + 1.$

$s(X,Y) :- Y \text{ is } X + 2.$

$s(X,Y) :- Y \text{ is } X + 2.$

?- $f(1,Z).$

?- $f(1,Z).$

$Z = 2 ? ;$

$Z = 2 ? ;$

$Z = 3 ? ;$

no

no

- **Ořezání:** po splnění podcílů před řezem se už neuvažuje další možné splnění těchto podcílů
- Smazání řezu změní chování programu

Chování operátoru řezu

- Předpokládejme, že klauzule $H :- T1, T2, \dots, Tm, !, \dots, Tn.$ je aktivována voláním cíle G , který je unifikovatelný s H . $G=h(X,Y)$
- V momentě, kdy je nalezen řez, existuje řešení cílů $T1, \dots, Tm$ $X=1, Y=1$
- **Ořezání:** při provádění řezu se už další možné splnění cílů $T1, \dots, Tm$ nehledá a všechny ostatní alternativy jsou odstraněny $Y=2$
- **Upnutí:** dále už nevyvolávám další klauzule, jejichž hlava je také unifikovatelná s G $X=2$

?- $h(X,Y).$

$h(X,Y)$

$h(1,Y) :- t1(Y), !.$

$X=1 / \quad \backslash \quad X=2$

$h(2,Y) :- a.$

$t1(Y) \quad a \quad (\text{vynechej: upnutí})$

$t1(1) :- b.$

$Y=1 / \quad \backslash \quad Y=2$

$b \quad c \quad (\text{vynechej: ořezání})$

$t1(2) :- c.$

$/$

Řez: příklad

```
c(X) :- p(X).           c1(X) :- p(X), !.
c(X) :- v(X).           c1(X) :- v(X).
```

```
           p(1).  p(2).           v(2).
?- c(2).           ?- c1(2).
true ? ; %p(2)     true ? ; %p(2)
true ? ; %v(2)     no
no
```

```
?- c(X).           ?- c1(X).
X = 1 ? ; %p(1)     X = 1 ? ; %p(1)
X = 2 ? ; %p(2)     no
X = 2 ? ; %v(2)
no
```

Typy řezu

- Zlepšení efektivity programu: určíme, které alternativy nemá smysl zkoušet
- **Zelený řez:** odstraní pouze neúspěšná odvození
  - $f(X,1) :- X \geq 0, !. f(X,-1) :- X < 0.$
bez řezu zkouším pro nezáporná čísla 2. klauzuli
- **Modrý řez:** odstraní redundantní řešení
  - $f(X,1) :- X \geq 0, !. f(0,1). f(X,-1) :- X < 0.$ bez řezu vrátí $f(0,1) 2x$
- **Červený řez:** odstraní úspěšná řešení
  - $f(X,1) :- X \geq 0, !. f(_X,-1).$ bez řezu uspěje 2. klauzule pro nezáporná čísla

Řez: cvičení

1. Porovnejte chování uvedených programů pro zadané dotazy.

```
a(X,X) :- b(X).           a(X,X) :- b(X),!.           a(X,X) :- b(X),c.
a(X,Y) :- Y is X+1.       a(X,Y) :- Y is X+1.           a(X,Y) :- Y is X+1.
b(X) :- X > 10.           b(X) :- X > 10.           b(X) :- X > 10.
c :- !.
```

```
?- a(X,Y).
?- a(1,Y).
?- a(11,Y).
```

2. Napište predikát pro výpočet maxima $\max(X, Y, Max)$

Negace jako neúspěch

- **Speciální cíl pro nepravdu (neúspěch) fail a pravdu true**
- X a Y nejsou unifikovatelné: $\text{different}(X, Y)$
- $\text{different}(X, Y) :- X = Y, !, \text{fail}.$
 $\text{different}(_X, _Y).$
- X je muž: $\text{muz}(X)$
 $\text{muz}(X) :- \text{zena}(X), !, \text{fail}.$
 $\text{muz}(_X).$

Negace jako neúspěch: operátor \+

- different(X,Y) :- X = Y, !, fail.   muz(X) :- zena(X), !, fail.
different(_X,_Y).   muz(_X).
- Unární operátor \+ P
  - jestliže P uspěje, potom \+ P neuspěje
  \+(P) :- P, !, fail.
  - v opačném případě \+ P uspěje
  \+(_).
- different(X, Y) :- \+ X=Y.
- muz(X) :- \+ zena(X).
- Pozor: takto definovaná negace \+P vyžaduje **konečné odvození** P

Negace a proměnné

```
\+(P) :- P, !, fail. % (I)
\+(\_).           % (II)

dobre( citroen ).      % (1)
dobre( bmw ).         % (2)
drahe( bmw ).         % (3)
rozumne( Auto ) :-   % (4)
    \+ drahe( Auto ).

?- dobre( X ), rozumne( X ).
```

```
dobre(X),rozumne(X)
|
| dle (1), X/citroen
|
rozumne(citroen)
|
| dle (4)
|
\+ drahe(citroen)
|
| dle (I)
|
drahe(citroen),!, fail
|
no
yes
```

Negace a proměnné

```
\+(P) :- P, !, fail. % (I)
\+(\_).           % (II)

dobre( citroen ).      % (1)
dobre( bmw ).         % (2)
drahe( bmw ).         % (3)
rozumne( Auto ) :-   % (4)
    \+ drahe( Auto ).

?- rozumne( X ), dobre( X ).
```

```
rozumne(X), dobre(X)
|
| dle (4)
|
\+ drahe(X), dobre(X)
|
| dle (I)
|
drahe(X),!,fail,dobre(X)
|
| dle (3), X/bmw
|
!, fail, dobre(bmw)
|
fail,dobre(bmw)
|
no
```

Bezpečný cíl

- ?- rozumne(citroen).   yes
- ?- rozumne(X).   no
- ?- \+ drahe(citroen).   yes
- ?- \+ drahe(X).   no
- \+ P je bezpečný: proměnné P jsou v okamžiku volání P instanciovány
  - negaci používáme pouze pro bezpečný cíl P

Chování negace

- `?- \+ drahe( citroen ).` yes
  - `?- \+ drahe( X ).` no
  - Negace jako neúspěch používá **předpoklad uzavřeného světa**
pravdivé je pouze to, co je dokazatelné
  - `?- \+ drahe( X ).` `\+ drahe( X ) :- drahe(X),!,fail.` `\+ drahe( X ).`
z definice `\+` plyne: není dokazatelné, že existuje X takové, že `drahe( X )` platí
tj. **pro všechna** X platí `\+ drahe( X )`
  - `?- drahe( X ).`
VÍME: existuje X takové, že `drahe( X )` platí
  - ALE: pro cíle s negací neplatí **existuje** X takové, že `\+ drahe( X )`
- ⇒ **negace jako neúspěch není ekvivalentní negaci v matematické logice**

Predikáty na řízení běhu programu I.

- řez „!”
- `fail`: cíl, který vždy neuspěje `true`: cíl, který vždy uspěje
- `\+ P`: negace jako neúspěch
`\+ P :- P, !, fail; true.`
- `once(P)`: vrátí pouze jedno řešení cíle P
`once(P) :- P, !.`
- Vyjádření **podmínky**: $P \rightarrow Q ; R$
  - jestliže platí P tak Q `(P -> Q ; R) :- P, !, Q.`
  - v opačném případě R `(P -> Q ; R) :- R.`
  - příklad: `min(X,Y,Z) :- X < Y -> Z = X ; Z = Y.`
- $P \rightarrow Q$
  - odpovídá: `(P -> Q; fail)`
  - příklad: `zaporne(X) :- number(X) -> X < 0.`

Predikáty na řízení běhu programu II.

- `call(P)`: zavolá cíl P a uspěje, pokud uspěje P
- nekonečná posloupnost backtrackovacích voleb: `repeat`
`repeat.`
`repeat :- repeat.`

klasické použití: **generuj akci X, proved' ji a otestuj, zda neskončit**

```
Hlava :- ...
    uloz_stav( StaryStav ),
    repeat,
    generuj( X ),           % deterministické: generuj, provadej, testuj
    provadej( X ),
    testuj( X ),
    !,
    obnov_stav( StaryStav ),
    ...
```

Seznamy

Reprezentace seznamu

- **Seznam:** [a, b, c], prázdný seznam []
- **Hlava (libovolný objekt), tělo (seznam):** .(Hlava, TeĽo)
  - všechny strukturované objekty stromy – i seznamy
  - funktor ".", dva argumenty
  - .(a, .(b, .(c, []))) = [a, b, c]
  - notace: [Hlava | TeĽo] = [a|TeĽo]
TeĽo je v [a|TeĽo] seznam, tedy píšeme [a, b, c] = [a | [b, c]]
- Lze psát i: [a,b|TeĽo]
  - před "|" je libovolný počet prvků seznamu, za "|" je seznam zbývajících prvků
  - [a,b,c] = [a|[b,c]] = [a,b|[c]] = [a,b,c|[]]
  - pozor: [[a,b] | [c]] ≠ [a,b | [c]]
- Seznam jako **neúplná datová struktura:** [a,b,c|T]
  - Seznam = [a,b,c|T], T = [d,e|S], Seznam = [a,b,c,d,e|S]

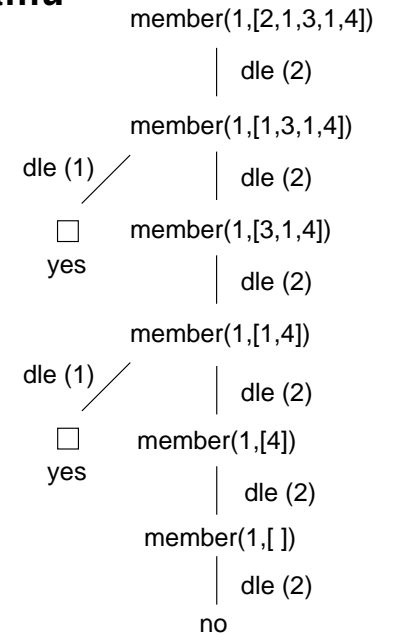
Spojení seznamů

- `append( L1, L2, L3 )`
- Platí: `append( [a,b], [c,d], [a,b,c,d] )`
- Neplatí: `append( [b,a], [c,d], [a,b,c,d] )`,
`append( [a,[b]], [c,d], [a,b,c,d] )`
- Definice:
  - pokud je 1. argument prázdný seznam, pak 2. a 3. argument jsou stejné seznamy:
`append( [], S, S )`.
  - pokud je 1. argument neprázdný seznam, pak má 3. argument stejnou hlavu jako 1.:
`append( [X|S1], S2, [X|S3] ) :- append( S1, S2, S3 )`.

Prvek seznamu

- `member( X, S )`
- platí: `member( b, [a,b,c] )`.
- neplatí: `member( b, [[a,b]|[c]] )`.
- X je prvek seznamu S, když
  - X je hlava seznamu S nebo
`member( X, [ X | _ ] )`. % (1)
  - X je prvek těla seznamu S
`member( X, [ _ | TeĽo ] ) :- member( X, TeĽo )`. % (2)
- Další příklady použití:
  - `member(X, [1,2,3])`.
  - `member(1, [2,1,3,1])`.

Příklady použití append

- `append( [], S, S )`.
`append( [X|S1], S2, [X|S3] ) :- append( S1, S2, S3 )`.
- **Spojení seznamů:** `append( [a,b,c], [1,2,3], S )`.
S = [a,b,c,1,2,3]
`append( [a, [b,c], d], [a, [], b], S )`.
S = [a, [b,c], d, a, [], b]
- **Dekompozice seznamu na dva seznamy:** `append( S1, S2, [ a, b ] )`.
S1 = [], S2 = [a,b] ;
S1 = [a], S2 = [b] ? ;
S1 = [a,b], S2 = []
- **Vyhledávání v seznamu:** `append( Pred, [ c | Za ], [a,b,c,d,e] )`.
Pred = [a,b], Za = [d,e]
- **Předchůdce a následník:** `append( _, [Pred,c,Za|_], [a,b,c,d,e] )`.
Pred = b, Za = d

Smazání prvku seznamu $\text{delete}(X, S, S1)$

- Seznam $S1$ odpovídá seznamu S , ve kterém je smazán prvek X
  - jestliže X je hlava seznamu S , pak výsledkem je tělo S
 $\text{delete}(X, [X|\text{Telo}], \text{Telo}$).
  - jestliže X je v těle seznamu, pak X je smazán až v těle
 $\text{delete}(X, [Y|\text{Telo}], [Y|\text{Telo1}]) :- \text{delete}(X, \text{Telo}, \text{Telo1})$.
- delete smaže libovolný výskyt prvku pomocí backtrackingu
?- $\text{delete}(a, [a,b,a,a], S)$.
 $S = [b,a,a]$;
 $S = [a,b,a]$;
 $S = [a,b,a]$
- delete , který smaže pouze první výskyt prvku X
  - $\text{delete}(X, [X|\text{Telo}], \text{Telo}) :- !$.
 $\text{delete}(X, [Y|\text{Telo}], [Y|\text{Telo1}]) :- \text{delete}(X, \text{Telo}, \text{Telo1}$).